

HOTĂRÂREA CURȚII (sesiune plenară)
23 martie 2004*

Ombudsmanul European
împotriva
Frank Lamberts

„Recurs – Inadmisibilitate – Răspundere extracontractuală – Modul de soluționare de către Ombudsmanul European a unei plângeri referitoare la un concurs intern de titularizare”

Cauza C-234/02 P

În cauza C-234/02 P,

Ombudsmanul European, reprezentat de către domnul J. Sant'Anna, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamant,

susținut de

Parlamentul European, reprezentat de către domnii H. Krück și C. Karamarcos, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

având ca obiect un recurs introdus împotriva hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene (Camera a treia) din 10 aprilie 2002, Lamberts/Ombudsman (T-209/00, Rec. p. II-2203), pentru anularea parțială a acestei hotărâri,

cealaltă parte la procedură fiind:

Frank Lamberts, reprezentat de către E. Boigelot, avocat, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantul în primă instanță care a introdus un recurs incident,

CURTEA (sesiune plenară),

compusă din domnii V. Skouris, președinte, domnii P. Jann, C. W. A. Timmermans, C. Gulmann (raportor), J. N. Cunha Rodrigues și A. Rosas, președinți de cameră, domnii J.-P. Puissechet și R. Schintgen, doamnele F. Macken și N. Colneric și domnul S. von Bahr, judecători,

avocat general: domnul L. A. Geelhoed,

* Limba de procedură: franceza.

grefier: doamna M. Múgica Arzamendi, administrator principal,
având în vedere raportul de ședință,
după ascultarea susținerilor orale ale părților în ședința din 13 mai 2003,
după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 3 iulie 2003,
pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 24 iunie 2002, Ombudsmanul European (denumit în continuare „Ombudsmanul”) a introdus, în temeiul articolului 49 din Statutul Curții de Justiție a CE, un recurs împotriva hotărârii Tribunalului de Primă Instanță din 10 aprilie 2002, Lamberts/Ombudsman (T-209/00, Rec. p. II-2203, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care Tribunalul a declarat admisibilă acțiunea în despăgubiri întemeiată pe presupusa soluționare defectuoasă a unei plângeri de către Ombudsman.

Cadrul juridic

2. Articolul 195 alineatele (1), (2) și (3) din Tratatul CE prevede:

„1. Parlamentul European numește un Ombudsman, împuternicit să primească plângeri de la orice cetățean al Uniunii sau de la orice persoană fizică sau juridică cu reședința sau sediul social într-un stat membru, care privesc cazuri de administrare defectuoasă în activitatea instituțiilor sau organelor comunitare, cu excepția Curții de Justiție și a Tribunalului de Primă Instanță aflate în exercițiul funcțiilor lor jurisdicționale.

Conform misiunii sale, Ombudsmanul inițiază investigații pe care le consideră justificate, fie din proprie inițiativă, fie pe baza plângerilor care i-au fost prezentate direct sau prin intermediul unui membru al Parlamentului European, cu excepția cazului în care faptele respective fac sau au făcut obiectul unei proceduri judiciare. În cazul în care Ombudsmanul constată un caz de administrare defectuoasă, acesta sesizează instituția respectivă, care dispune de un termen de trei luni pentru a-i comunica poziția sa. Ombudsmanul prezintă apoi un raport Parlamentului European și instituției respective.

Persoana care a formulat plângerea este informată cu privire la rezultatul acestor investigații. În fiecare an, Ombudsmanul prezintă un raport Parlamentului European în legătură cu rezultatele investigațiilor sale.

2. [...]

Ombudsmanul poate fi demis de Curtea de Justiție, la plângerea Parlamentului European, în cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau în care a comis o faptă ilicită gravă.

3. Ombudsmanul își exercită funcțiile în deplină independență. În îndeplinirea îndatoririlor sale, acesta nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni de la vreun organism. [...]"

3 La 9 martie 1994, Parlamentul European a adoptat Decizia 94/262/CECO, CE, Euratom privind statutul și condițiile generale pentru exercitarea funcțiilor Ombudsmanului (JO L 113, p. 15). În temeiul articolului 14 din această decizie, Ombudsmanul a adoptat la 16 octombrie 1997 norme de punere în aplicare care au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1998 (denumite în continuare „norme de punere în aplicare”). Procedura de examinare a unei plângeri adresate Ombudsmanului este astfel reglementată de articolul 195 alineatul (1) din Tratatul CE, de Decizia 94/262 și de normele de punere în aplicare menționate.

4 În esență, rezultă din articolul 2 alineatele (4), (7) și (8) din Decizia 94/262 și din articolul 3 și articolul 4 alineatele (1) și (2) din normele de punere în aplicare că, atunci când Ombudsmanul este sesizat printr-o plângere referitoare la un caz de administrare defectuoasă în activitatea instituțiilor sau organelor comunitare, acesta inițiază o investigație în această privință cu excepția cazului în care, pentru unul din motivele menționate în aceste norme, această plângere trebuie respinsă ca inadmisibilă, în special atunci când Ombudsmanul nu găsește elemente suficiente pentru a justifica inițierea unei investigații.

5 În conformitate cu articolul 2 alineatul (5) din Decizia 94/262, „Ombudsmanul poate recomanda autorului plângerii să se adreseze altei autorități”. În plus, în temeiul articolului 2 alineatul (6) din Decizia 94/262, plângerile prezentate Ombudsmanului nu întrerup termenele căilor de atac în procedurile jurisdicționale sau administrative.

6 Conform articolului 195 alineatul (1) paragraful al doilea din Tratatul CE și articolului 3 alineatul (1) din Decizia 94/262, Ombudsmanul inițiază, din proprie inițiativă sau pe baza plângerilor care îi sunt prezentate, investigațiile pe care le consideră justificate pentru a clarifica orice posibil caz de administrare defectuoasă.

7 Conform articolului 3 alineatul (1) din Decizia 94/262, Ombudsmanul informează, cu privire la aceasta, instituția sau organul comunitar care face obiectul plângerii sau unei investigații, această instituție sau acest organ putând „să-i transmită orice observație utilă”.

8 După examinarea avizului respectivei instituții sau respectivului organ și a eventualelor observații înaintate de reclamant, Ombudsmanul poate decide fie să închidă cauza printr-o decizie motivată fie să își continue investigația. În conformitate cu articolul 4 alineatul (5) din normele de punere în aplicare, acesta informează reclamantul și instituția sau organul în cauză cu privire la decizia luată.

9 Atunci când Ombudsmanul constată un caz de administrare defectuoasă în activitățile unei instituții sau organ de la nivel comunitar, el încearcă să găsească „(î)n măsura posibilului [...] împreună cu instituția sau organul în cauză, o soluție care să elimine (această situație) și să rezolve în mod satisfăcător plângerea”, astfel cum prevede articolul 3 alineatul (5) din Decizia 94/262.

10 În această privință, articolul 6 din normele de punere în aplicare, intitulat „Soluții amiabile”, prevede, la alineatul (1) că Ombudsmanul „cooperează în măsura posibilului cu instituția în cauză pentru a găsi o soluție amiabilă care să elimine cazul de administrare defectuoasă și să dea satisfacție cetățeanului”. În cazul în care Ombudsmanul consideră că o astfel de cooperare a avut succes, închide cauza printr-o decizie motivată și informează cetățeanul și instituția în cauză cu privire la aceasta. În schimb, în conformitate cu alineatul (3) al aceleiași norme, în cazul în care acesta „consideră că o soluție amiabilă nu este posibilă

sau că demersul de căutare a unei soluții amiabile nu a avut succes, închide cauza printr-o decizie motivată care poate include un comentariu critic sau elaborează un raport cu proiecte de recomandări”.

11 În ceea ce privește posibilitatea de a formula un „comentariu critic” în sensul acestei ultime dispoziții, articolul 7 alineatul (1) din normele de punere în aplicare prevede că Ombudsmanul formulează un comentariu critic în cazul în care consideră în special „că nu mai este posibil ca instituția sau organul în cauză să elimine cazul de administrare defectuoasă” și că respectivul caz „nu are implicații generale”.

Faptele aflate la originea litigiului

12 Din considerentele 16-36 din hotărârea atacată reiese că, în esență, faptele aflate la originea litigiului sunt următoarele.

13 Domnul Lamberts a participat la un concurs intern organizat de Comisia Comunităților Europene pentru titularizarea agenților temporari din categoria A. Acesta nu a promovat proba orală și atribuie acest eșec faptului că, în timpul acestei probe, el se afla sub influența unor medicamente care pot cauza oboseală și reduce capacitatea de concentrare. Acest tratament îi fusese prescris în urma unui accident survenit cu câteva săptămâni înainte de proba orală. A subliniat că nu ceruse amânarea probei orale din cauza unei clauze din scrisoarea prin care era invitat la proba menționată. Conform acestei clauze „organizarea probelor nu permite(a) schimbarea orarului [...] indicat.”

14 După ce a solicitat fără succes reexaminarea cazului său de către serviciile Comisiei, a înaintat o plângere către Ombudsman.

15 După examinarea acestei plângeri, Ombudsmanul a transmis domnului Lamberts pe 21 octombrie 1999 decizia sa cu privire la această plângere. În această decizie, Ombudsmanul indică faptul că, în conformitate cu investigația sa, Comisia este dispusă, în practică, să țină cont de circumstanțe excepționale care împiedică un candidat să fie prezent la data indicată în scrisoarea prin care candidatul este invitat la proba orală. Acesta adaugă că în interesul unei bune administrări, Comisia ar trebui să includă o astfel de clauză în scrisoarea prin care candidatul este invitat la proba orală pentru a informa candidații de această posibilitate.

16 Totuși, în ceea ce privește faptul că, în speță, instituția a refuzat să permită reclamantului să susțină încă odată proba orală, Ombudsmanul a subliniat în mod deosebit, la alineatele 2.2 și 2.3 din decizia sa, că o competiție „trebuie să fie organizată cu respectarea principiului egalității de tratament al candidaților. Nerespectarea acestui principiu poate antrena anularea concursului. Aceasta poate determina cheltuieli financiare și administrative considerabile pentru administrație. Din avizul Comisiei reiese că aceasta din urmă consideră că nu era în măsură să permită unui candidat să susțină un al doilea examen oral. Ombudsmanul subliniază că în această cauză nu există niciun element care să indice faptul că decizia Comisiei de a nu permite candidatului să susțină încă odată examenul oral a fost luată prin încălcarea vreunei reguli sau principiu obligatoriu pentru Comisie”. Pentru aceste motive, Ombudsmanul a considerat că, în speță, „nu a existat niciun caz de administrare defectuoasă”.

17 În concluzie, Ombudsmanul a emis un comentariu critic cu privire la practica administrativă generală a Comisiei. În acest comentariu, acesta reia opinia conform căreia, în interesul unei bune administrări, Comisia ar trebui, în viitor, să includă ca regulă generală în scrisorile prin care candidații sunt invitați la examenul oral o clauză specifică prin care aceștia

sunt informați că data indicată poate fi modificată în circumstanțe excepționale. În ceea ce privește plângerea domnului Lamberts, Ombudsmanul a concluzionat totuși că, având în vedere că „acest aspect al cauzei face referire la proceduri privind fapte specifice care au avut loc în trecut, nu este necesar să se caute o soluție amiabilă”. Astfel, Ombudsmanul a decis să închidă cauza.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

18 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 9 august 2000, domnul Lamberts a introdus o acțiune împotriva Ombudsmanului și Parlamentului pentru repararea prejudiciului material și moral pe care l-ar suferit ca urmare a modului în care Ombudsmanul a tratat plângerea sa. Ombudsmanul și Parlamentul au solicitat respingerea acțiunii ca inadmisibilă.

19 Prin ordonanța din 22 februarie 2001, Tribunalul a respins acțiunea ca inadmisibilă în măsura în care era îndreptată împotriva Parlamentului (Lamberts/Ombudsman și Parlament, T-209/00, Rec. p. II-765). Prin ordonanța din aceeași zi, a decis ca excepția de inadmisibilitate prezentată de Ombudsman să fie examinată împreună cu fondul cauzei. Acesta a solicitat, în subsidiar, respingerea acțiunii ca fiind nefondată.

20 În hotărârea atacată, Tribunalul a examinat mai întâi admisibilitatea acțiunii împotriva Ombudsmanului. La considerentele 48-52 din această hotărâre, acesta s-a referit la jurisprudența Curții, conform căreia, în temeiul articolelor 235 și 288 din Tratatul CE, o acțiune poate fi intentată împotriva oricărui organ comunitar pentru a angaja responsabilitatea extracontractuală a acestuia și de a repara prejudiciul cauzat de acest organ în cadrul exercitării competențelor sale. A concluzionat că era competent pentru a judeca o acțiune în despăgubiri împotriva Ombudsmanului.

21 Tribunalul a hotărât în continuare la considerentul 57 din hotărârea atacată că:

„[...] decizia 94/262 conferă Ombudsmanului nu doar sarcina de a identifica și de a încerca să elimine cazurile de administrare defectuoasă în numele interesului general, ci și aceea de a căuta, în măsura posibilului, o soluție conformă interesului particular al cetățeanului în cauză. Într-adevăr, așa cum a subliniat el însuși, Ombudsmanul dispune de o marjă foarte mare de apreciere în ceea ce privește temeinicia plângerilor și modalitatea în care acestea sunt rezolvate și acesta nu are, în acest context, nicio obligație de rezultat. Cu toate acestea, chiar și în cazul în care controlul instanței comunitare trebuie să fie, în consecință, limitat, este posibil ca în situații excepționale un cetățean să poată demonstra că Ombudsmanul a comis o eroare în exercitarea sarcinilor de natură a cauza un prejudiciu cetățeanului în cauză.”

22 La considerentele 58 și 59 din aceeași hotărâre, Tribunalul a considerat că:

„58 [...] argumentul Ombudsmanului bazat pe caracterul neobligatoriu al actelor pe care le poate întreprinde în urma investigațiilor sale nu poate fi nici acesta acceptat. Este necesar să se amintească faptul că acțiunea în despăgubiri a fost instituită de tratat ca o cale de atac autonomă, având funcția sa specifică în cadrul sistemului căilor de atac și a fost subordonată unor condiții de exercitare concepute din perspectiva obiectivului său specific [...]. În timp ce acțiunile în anulare și în constatarea abținerii de a acționa urmăresc să sancționeze ilegalitatea unui act obligatoriu din punct de vedere juridic sau absența unui astfel de act, acțiunea în despăgubiri are ca obiect cererea de reparare a unui prejudiciu care rezultă dintr-o măsură, fie ea obligatorie din punct de vedere juridic sau nu, sau dintr-un comportament imputabil unei instituții sau unui organ comunitar [...].

59 În acest caz, domnul Lamberts acuză Ombudsmanul de conduită culpabilă în tratarea plângerii sale. Nu se poate exclude ipoteza că un astfel de comportament poate să încalce

dreptul conferit cetățenilor de către tratat și Decizia 94/262 conform căruia Ombudsmanul caută o soluție extrajudiciară la un caz de administrare defectuoasă care îi afectează și că acesta poate să le cauzeze prejudicii.”

23 Tribunalul a respins acțiunea ca nefondată întrucât domnul Lamberts nu a demonstrat că Ombudsmanul a comis o încălcare a îndatoririlor sale administrative în tratarea plângerii sale.

24 În ceea ce privește motivele relevante în cadrul prezentului recurs, din hotărârea atacată rezultă următoarele aspecte.

25 În primul rând, domnul Lamberts a reproșat Ombudsmanului că nu i-a atras atenția cu privire la posibilitatea de a introduce în fața Tribunalului o acțiune în anulare împotriva deciziei Comisiei. Cu toate acestea, acesta din urmă a declarat că se presupune că un agent al Comunităților cunoaște procedura de introducere a unei acțiuni în fața Tribunalului. Ombudsmanul poate consilia justițiabilul referitor la acest punct, însă nicio dispoziție a dreptului comunitar nu îl obligă în acest sens.

26 În al doilea rând, domnul Lamberts a adus acuzații Ombudsmanului referitor la lipsa de imparțialitate și obiectivitate a acestuia în tratarea plângerii sale în condițiile în care acesta a luat în considerare avizul Comisiei deși acest aviz, întocmit în limba engleză, limbă în care domnul Lamberts a depus plângerea, fusese trimis după termenul stabilit de Ombudsman. În plus, această versiune a avizului nu corespundea cu versiunea în limba franceză transmisă inițial. În această privință, Tribunalul a arătat că termenul stabilit de Ombudsman pentru ca instituția să-și trimită avizul nu este un termen de decădere și că versiunile lingvistice nu prezintă diferențe în ceea ce privește elementele pertinente pentru examinarea de către Ombudsman a plângerii în legătură cu care a fost sesizat.

27 În al treilea rând, domnul Lamberts a susținut că Ombudsmanul se supune unei obligații de mijloace, pentru a identifica o soluție amiabilă care să dea satisfacție cetățeanului. Tribunalul a amintit că Ombudsmanul dispune, în această privință, de o marjă de apreciere foarte largă. În consecință, responsabilitatea extracontractuală a Ombudsmanului nu poate fi angajată decât în prezența unei încălcări flagrante și manifeste a obligațiilor care-i revin în acest context. În principiu, acesta nu se poate limita la a transmite cetățeanului în cauză avizele instituției. În speță, Ombudsmanul a examinat temeinicia punctului de vedere apărut de Comisie și a putut concluziona în decizia sa, fără a comite o faptă ilicită, că nu se poate identifica o soluție amiabilă care să dea satisfacție domnului Lamberts.

Concluziile părților în fața Curții

28 Prin recursul său, Ombudsmanul solicită Curții:

- să anuleze hotărârea atacată în măsura în care declară admisibilă acțiunea în despăgubiri;
- să declare această acțiune inadmisibilă.

29 Domnul Lamberts a depus la grefa Curții un memoriu în răspuns. Acesta solicită Curții:

- să respingă recursul;
- să anuleze hotărârea atacată în ceea ce privește fondul cererii introduse în primă instanță și, prin urmare:
 - în principal:
- să condamne Ombudsmanul la plata către acesta a unei sume de 2 468 787 euro cu titlu de daune-interese pentru prejudiciul material și financiar și a unei sume de 124 000 euro cu titlu

de daune-interese pentru prejudiciul moral, împreună cu dobânzile judiciare acumulate până la plata integrală,

- să condamne Ombudsmanul la plata cheltuielilor de judecată.

- în subsidiar:

- să condamne Ombudsmanul la plata către acesta a unei sume de 1 234 394 euro cu titlu de daune-interese pentru prejudiciul material și financiar și a unei sume de 124 000 euro cu titlu de daune-interese pentru prejudiciul moral, împreună cu dobânzile judiciare acumulate până la plata integrală,

- să condamne Ombudsmanul la plata cheltuielilor de judecată.

30 Parlamentul a depus în sprijinul Ombudsmanului un memoriu în intervenție.

Cu privire la recursul principal

31 Articolul 56 din Statutul Curții de Justiție prevede că un recurs poate fi formulat în fața Curții în special împotriva hotărârilor Tribunalului de soluționare a unei probleme de procedură privind invocarea incompetenței sau a caracterului neadmisibil al unei cauze și că acest recurs poate fi formulat de orice parte care a căzut în pretenții parțial sau total.

32 În hotărârea atacată, Tribunalul a respins întâi excepția de inadmisibilitate invocată de Ombudsman împotriva acțiunii introduse de domnul Lamberts pentru ca apoi să respingă acțiunea acestuia ca nefondată.

33 Întrucât Ombudsmanul a căzut parțial în pretenții, recursul său împotriva hotărârii Tribunalului în direcția respingerii motivului de inadmisibilitate este, prin urmare, admisibil (a se vedea în acest sens, Hotărârea din 21 ianuarie 1999, Franța împotriva Comafrika și alții, C-73/97 P, Rec. p. I-185 și Hotărârea din 26 februarie 2002, Consiliu împotriva Boehringer, C-23/00 P, Rec. p. I-1873, considerentul 50).

34 Apoi, este necesar să se arate că Ombudsmanul nu contestă constatarea Tribunalului conform căreia acesta este competent, în conformitate cu articolul 235 din Tratatul CE și articolul 288 paragraful al doilea din Tratatul CE, să judece acțiuni în despăgubiri introduse împotriva sa în calitate de organ al Comunității.

35 De fapt, Ombudsmanul recunoaște că, în principiu, un cetățean poate introduce o acțiune în despăgubiri în vederea reparării prejudiciilor pe care i le-a cauzat Ombudsmanul prin eventualele sale conduite ilicite, în speță acțiuni distincte față de procedurile investigative, care au fost comise prin încălcarea obligațiilor impuse Ombudsmanului prin tratat și prin statutul său și care au încălcat drepturi individuale ale cetățeanului precum dreptul la confidențialitatea anumitor informații.

36 În schimb, acesta consideră că este contrar dreptului comunitar să se introducă împotriva sa o acțiune în despăgubiri în circumstanțe precum cele în speță, respectivă acțiune urmărind să controleze regularitatea procedurii investigative pe care a desfășurat-o ca și a deciziei de a încheia procedura. Astfel, Tribunalul a încălcat limitele impuse controlului jurisdicțional al activității sale.

37 În sprijinul recursului său, Ombudsmanul invocă un singur motiv bazat, pe de o parte, pe încălcarea de către Tribunal a dreptului comunitar, în particular, a articolului 195 din Tratatul CE și a Deciziei 94/262 și, pe de altă parte, pe nerespectarea sau interpretarea greșită de către Tribunal a propriei jurisprudențe precum și a jurisprudenței Curții.

38 Acest motiv este alcătuit din trei părți.

Cu privire la prima parte a motivului

Prezentare și argumentație

39 În prima parte a motivului său, Ombudsmanul, susținut de Parlament, critică Tribunalul că a exercitat un control jurisdicțional cu privire la regularitatea procedurii investigative și a deciziei de a încheia procedura, în condițiile în care, în temeiul prevederilor care reglementează exercitarea funcțiilor Ombudsmanului și responsabilitatea sa, controlul este conferit Parlamentului.

40 În această privință, acesta se bazează pe articolul 195 din Tratatul CE și pe articolul 3 alineatele (7) și (8) din Decizia 94/262, conform cărora Ombudsmanul trebuie să prezinte Parlamentului rapoarte speciale și un raport anual cu privire la activitatea sa. În esență, arată că aceste rapoarte sunt analizate de Parlament și fac obiectul unei deliberări. Subliniază că investigația desfășurată cu privire la plângerea domnului Lamberts a fost menționată în raportul anual din 1999 care a fost prezentat Parlamentului în aprilie 2000. După ce a analizat acest raport, Parlamentul a elaborat propriul său raport, pe care l-a adoptat în iulie 2000. Acceptând să examineze în fond o cauză în care domnul Lamberts contesta maniera în care Ombudsmanul a tratat plângerea sa și concluziile la care acesta a ajuns, Tribunalul a efectuat în mod eronat un control al regularității procedurii investigative desfășurate de Ombudsman și concluziilor sale care se suprapune controlului care revine Parlamentului în temeiul Tratatului CE și care a fost deja efectuat.

41 În plus, Ombudsmanul susține că articolul 195 alineatul (2) din Tratatul CE și articolul 8 din Decizia 94/262 prevăd o procedură specială pentru cazul în care Ombudsmanul comite o faptă ilicită gravă sau mai multe fapte ilicite care pun sub semnul întrebării capacitatea sa de a-și îndeplini funcțiile. În această ipoteză, la cererea Parlamentului, Ombudsmanul poate fi demis de către Curte. În cazul în care domnul Lamberts considera că Ombudsmanul nu a tratat plângerea sa în mod corect, trebuia să sesizeze Parlamentul și nu Tribunalul în cadrul unei acțiuni în despăgubiri.

42 Ombudsmanul și Parlamentul adaugă că interpretările pe care s-a bazat Tribunalul pentru a declara admisibilă o acțiune care urmărește să repare un prejudiciu cauzat de Ombudsman pot aduce atingere echilibrului instituțional instaurat în jurul acestuia și poate pune la îndoială independența sa prevăzută la articolul 195, alineatul (3) din Tratatul CE.

Evaluarea Curții

43 Trebuie să se constate că Tribunalul nu a comis nicio eroare de drept considerând că un control jurisdicțional al activităților Ombudsmanului nu este exclus de puterea de control de care dispune Parlamentul în relație cu acesta.

44 Pe de o parte, obligația Ombudsmanului de a raporta Parlamentului nu poate fi analizată ca un control al Parlamentului asupra bunei execuții de către Ombudsman a responsabilităților în ceea ce privește tratarea plângerilor cetățenilor.

45 Pe de altă parte, procedura de demitere a Ombudsmanului se referă la o apreciere a întregii sale activități și nu la controlul de către Parlament al îndeplinirii de către Ombudsman a responsabilităților sale care privesc tratarea plângerii unui cetățean.

46 În orice caz, competențele de care dispune Parlamentul cu privire la Ombudsman nu pot fi asimilate puterii de control jurisdicțional.

47 În consecință, un control jurisdicțional al activității Ombudsmanului nu se suprapune cu cel exercitat de Parlament.

48 În ceea ce privește riscul invocat conform căruia controlul jurisdicțional al activității Ombudsmanului pune la îndoială independența acestuia, recunoașterea responsabilității unui prejudiciu cauzat de activitatea Ombudsmanului nu privește responsabilitatea personală a Ombudsmanului, ci responsabilitatea Comunității. Nu reiese că posibilitatea ca, în anumite condiții, responsabilitatea Comunității să fie angajată ca urmare a unui comportament al Ombudsmanului realizat în exercițiul funcțiilor sale, care este contrar dreptului comunitar, este de natură a pune la îndoială independența Ombudsmanului.

49 Conform jurisprudenței constante privind responsabilitatea Comunității pentru prejudiciile cauzate persoanelor de drept privat de o încălcare a dreptului comunitar imputabilă unei instituții sau unui organ comunitar, un drept la reparație este recunoscut atunci când sunt îndeplinite trei condiții și anume faptul că norma de drept încălcată are ca scop să confere drepturi persoanelor de drept privat, faptul că încălcarea este suficient de gravă, și faptul că există o legătură directă de cauzalitate între încălcarea obligației care revine autorului actului și prejudiciul suferit de persoanele vătămate (a se vedea Hotărârea din 10 iulie 2003, Comisia împotriva Fresh Marine, C-472/00 P, Rec., p. I-7541, considerentul 25 și jurisprudența citată). În ceea ce privește a doua condiție, criteriul decisiv pentru a considera că o încălcare a dreptului comunitar este suficient de gravă este, în condiții precum cele din speță, cel al nerespectării evidente și grave, de către instituția sau organul comunitar în cauză, a limitelor care se impun puterii sale de apreciere (hotărârea Comisia împotriva Fresh Marine, citată anterior, considerentul 26).

50 Pentru a stabili dacă s-a produs o încălcare suficient de gravă a dreptului comunitar care să permită angajarea responsabilității extracontractuale a Comunității ca urmare a comportamentului Ombudsmanului, trebuie să se țină seama de specificitatea funcției acestuia din urmă. În acest context, este necesar să se rețină că Ombudsmanul nu are decât o obligație de mijloace și că beneficiază de o marjă largă de apreciere.

51 Astfel, contrar celor susținute de Ombudsman și Parlament, controlul exercitat de ultimul asupra primului nu exclude controlul jurisdicțional, care trebuie exercitat ținând seama de specificitatea funcției Ombudsmanului.

52 În consecință, Tribunalul nu a încălcat dispozițiile de drept comunitar care reglementează exercitarea funcțiilor Ombudsmanului și controlul asupra acestuia declarând admisibilă, în principiu, o acțiune în despăgubiri bazată pe responsabilitatea extracontractuală a Comunității ca urmare a presupusei tratări defectuoase a unei plângeri de către Ombudsman. La considerentul 57 din hotărârea atacată, după ce a recunoscut că Ombudsmanul dispune de o marjă largă de apreciere cu privire la temeinicia plângerilor și la acțiunile care urmează să fie luate în legătură cu acestea și că nu îi revine, în acest context, nicio obligație de rezultat, Tribunalul a considerat în mod corect că, chiar și în condițiile în care controlul instanței comunitare trebuie să fie, în consecință, limitat, nu se poate exclude că, în circumstanțe cu totul excepționale, un cetățean poate demonstra că Ombudsmanul a comis în exercitarea funcțiilor sale o încălcare suficient de gravă a dreptului comunitar de natură a cauza un prejudiciu cetățeanului în cauză.

53 Prin urmare, prima parte a motivului nu este fondată.

Cu privire la a doua parte a motivului

Prezentare și argumentație

54 În a doua parte a motivului său, Ombudsmanul, susținut de Parlament, reproșează Tribunalului că a comis o eroare de drept declarând admisibilă o acțiune în despăgubiri care urmărește în realitate să conteste regularitatea procedurii investigative și a deciziei de a încheia procedura în condițiile în care, în temeiul jurisprudenței Tribunalului și a Curții, căile de atac prevăzute în acest scop de tratat sunt inadmisibile în cazul Ombudsmanului.

55 Acesta din urmă a susținut în special că investigațiile pe care le desfășoară și concluziile la care ajunge, chiar dacă se numesc „decizii” nu au niciun efect juridic direct asupra situației cetățenilor și niciun efect juridic obligatoriu pentru instituția în cauză. În consecință consideră că, chiar și în cazul în care investigațiile sale ar fi afectate de vicii de formă și concluziile sale de erori de drept, respectivele investigații și concluzii nu ar putea sta în niciun caz la originea daunelor reclamanților care au suferit un prejudiciu ca urmare a unui caz de administrare defectuoasă imputabilă unei instituții comunitare și nu Ombudsmanului.

56 Ombudsmanul reproșează de asemenea Tribunalului că a realizat, la considerentele 64-85 din hotărârea atacată, o analiză detaliată a investigației și concluziilor sale, așa cum ar fi făcut în cadrul unei acțiuni în anulare și că a efectuat astfel un veritabil control al legalității întregii procedurii investigative și a concluziilor sale.

57 Astfel, Tribunalul nu a respectat distincția dintre acțiunea în despăgubiri, pe de o parte și acțiunea în anulare și în constatarea abținerii de a acționa, pe de alta și a încălcat propria jurisprudență și pe cea a Curții de unde rezultă că investigațiile și deciziile Ombudsmanului nu pot face obiectul unui control jurisdicțional în cadrul acestor două acțiuni din urmă.

58 Ombudsmanul reproșează Tribunalului că a făcut, totuși, posibil un astfel de control jurisdicțional sub forma unei acțiuni în despăgubiri și că a deschis astfel calea pentru introducerea unor numeroase acțiuni în anulare sau chiar în constatarea abținerii de a acționa, împotriva Ombudsmanului sub forma pretinselor acțiuni în despăgubiri. Tribunalul nu a ținut seama de faptul că, în realitate, acțiunea în despăgubiri împotriva Ombudsmanului însemna o utilizare abuzivă de către domnul Lamberts a căilor de atac precum acțiunea în anulare și acțiunea în constatarea abținerii de a acționa.

Evaluarea Curții

59 Acțiunea în răspundere este o cale de atac autonomă, cu o funcție specială în cadrul sistemului de căi de atac și subordonată unor condiții de exercitare concepute ținându-se seamă de obiectul său specific (Hotărârea din 28 aprilie 1971, Lütticke împotriva Comisiei, 4/69, Rec., p. 325, considerentul 6 și ordonanța din 21 iunie 1993, Van Parijs și alții împotriva Consiliului și Comisiei, C-257/93, Rec., p. I-3335, considerentul 14). În timp ce acțiunile în anulare și în constatarea abținerii de a acționa urmăresc să sancționeze ilegalitatea unui act obligatoriu din punct de vedere juridic sau absența unui astfel de act, acțiunea în răspundere are ca obiect cererea de reparare a unui prejudiciu care rezultă dintr-un act sau dintr-un comportament ilicit imputabil unei instituții sau unui organ comunitar (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 10 iulie 1985, CMC împotriva Comisiei, 118/83, Rec., p. 2325, considerentele 29-31; Hotărârea din 27 martie 1990, Grifoni împotriva Comisiei, C 308/87,

Rec., p. I-1203 și Hotărârea din 15 septembrie 1994, KYDEP împotriva Consiliului și Comisiei, C-146/91, Rec., p. I-4199).

60 Una din condițiile dreptului la reparație este, astfel cum s-a reamintit la considerentul 49 din prezenta hotărâre, existența unei încălcări suficient de grave a unei norme de drept care conferă drepturi persoanelor de drept privat. Astfel, cu privire la responsabilitatea extracontractuală a Comunității, este necesar să se evalueze comportamentul care stă la originea prejudiciului pentru a stabili responsabilitatea unei instituții sau a unui organ comunitar.

61 De fapt, în cazul în care o instanță comunitară nu ar putea aprecia legalitatea comportamentului unei instituții sau unui organ comunitar, procedura prevăzută la articolul 235 din Tratatul CE ar deveni inaplicabilă.

62 În consecință, în cadrul unei acțiuni bazate pe responsabilitatea extracontractuală a Comunității și care are ca scop repararea unui prejudiciu pretins cauzat de maniera în care Ombudsmanul a tratat o plângere, se cuvine să se evalueze legalitatea comportamentului Ombudsmanului în exercitarea funcțiilor sale.

63 Tribunalul a căutat pe bună dreptate să stabilească, la considerentele 64-85 din hotărârea atacată, dacă Ombudsmanul a comis încălcarea suficient de gravă a dreptului comunitar de care îl acuza domnul Lamberts și a controlat modul în care Ombudsmanul a tratat plângerea acestuia cu scopul de a stabili dacă trebuia să admită acțiunea în legătură cu care a fost sesizat.

64 În concluzie, Tribunalul nu a comis o eroare de drept cu privire la obiectul acțiunii în despăgubiri declarând admisibilă acțiunea introdusă de domnul Lamberts.

65 Prin urmare, a doua parte a motivului este nefondată.

Cu privire la a treia parte a motivului

Prezentare și argumentație

66 În a treia parte a motivului, Ombudsmanul, susținut de Parlament, reproșează în esență Tribunalului că a încălcat dreptul comunitar declarând admisibilă acțiunea în despăgubiri introdusă împotriva sa de domnul Lamberts, deși această acțiune urmărea repararea unui prejudiciu cauzat de comportamentul Comisiei. În realitate, domnul Lamberts, care nu a introdus în termenul impus o acțiune în anulare împotriva deciziilor Comisiei în ceea ce îl privește, a încercat, sub acoperirea unei acțiuni în despăgubiri împotriva Ombudsmanului, să ocolească termenele obligatorii care reglementează acțiunea în anulare pentru a contesta în fața instanței comunitare legalitatea deciziilor Comisiei menționate anterior.

Evaluarea Curții

67 Ombudsmanul nu poate fi în nici un caz considerat responsabil de comportamentul Comisiei. O acțiune care are ca scop repararea unui prejudiciu cauzat de comportamentul unei instituții sau al unui organ comunitar trebuie să fie îndreptat împotriva acestei instituții sau acestui organ.

68 În sprijinul acțiunii introduse în primă instanță în fața Tribunalului, domnul Lamberts a susținut că a suferit un prejudiciu cauzat de faptele ilicite și neglijența comisă de Ombudsman

în tratarea plângerii sale. Acțiunea sa nu urmărește deci repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament cauzator de prejudicii al Comisiei.

69 Prin urmare, Tribunalul a considerat pe bună dreptate, la considerentul 51 din hotărârea atacată, că prin acțiunea introdusă în fața sa, domnul Lamberts urmărea obținerea unei despăgubiri pentru prejudiciul pe care pretindea că l-a suferit ca urmare a unei neglijențe comise de către Ombudsman în exercitarea funcțiilor care i-au fost atribuite prin Tratatul CE 70. În consecință, a treia parte a motivului invocat de Ombudsman este nefondată.

71 În aceste condiții, recursul principal trebuie să fie respins.

Cu privire la recursul incident

72 În sprijinul recursului său incident, domnul Lamberts invocă două motive.

73 Ombudsmanul și Parlamentul susțin că recursul incident trebuie să fie respins ca inadmisibil.

Cu privire la primul motiv

74 În primul său motiv, domnul Lamberts reproșează Tribunalului că a încălcat Decizia 94/262 prin faptul că nu a susținut existența niciunei fapte ilicite a Ombudsmanului. Tribunalul a încălcat astfel articolul 2 alineatul (5) din această decizie prin nesanționarea Ombudsmanului pentru că nu l-a sfătuit în timp util să introducă o acțiune în fața instanțelor comunitare și articolul 3 alineatul (5) din aceasta prin nesanționarea acestuia pentru că nu a încercat să găsească o soluție amiabilă care să dea satisfacție reclamantului; procedând astfel, Ombudsmanul nu și-a îndeplinit misiunea pentru care a fost instituit de către Parlament.

Cu privire la admisibilitatea motivului

75 Trebuie reținut că, atunci când un reclamant contestă interpretarea sau aplicarea dreptului comunitar de către Tribunal, punctele de drept examinate în primă instanță pot fi discutate din nou pe parcursul unui recurs. Într-adevăr, în cazul în care un reclamant nu și-ar putea întemeia astfel recursul pe motivele și argumentele deja utilizate în fața Tribunalului, procedura de recurs ar fi privată de o parte a sensului său (a se vedea Ordonanța din 11 noiembrie 2003, Martinez împotriva Parlamentului, C-488/01 P, Rec., p. I-13355, considerentul 39 și jurisprudența citată).

76 Totuși, din articolul 225 din Tratatul CE, din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție și din articolul 112 alineatul (1) primul paragraf litera (c) din Regulamentul de procedură al acesteia din urmă rezultă că un recurs trebuie să indice în manieră exactă elementele contestate ale hotărârii a cărei anulare este solicitată ca și argumentele juridice care susțin în mod specific această solicitare (a se vedea ordonanța Martinez împotriva Parlamentului, citată anterior, considerentul 40 și jurisprudența citată).

77 Recursul care se limitează la a reproduce motivele și argumentele deja prezentate în fața Tribunalului, fără a include măcar o argumentație care să identifice în mod specific eroarea de drept care ar vicia hotărârea atacată nu răspunde acestei exigențe. De fapt, un astfel de recurs constituie în realitate o solicitare care urmărește obținerea unei simple reexaminări a cererii prezentate în fața Tribunalului, ceea ce nu ține de competența Curții (Hotărârea din 4 iulie 2000, Bergaderm și Goupil împotriva Comisiei, C-352/98 P, Rec., p. I-5291, considerentul 35).

78 Cu toate acestea, în această cauză, în primul său motiv, domnul Lamberts a identificat în mod specific eroarea de drept de care este acuzat Tribunalul și a criticat efectiv interpretarea dreptului comunitar pe care s-a întemeiat acesta. Acest motiv urmărește, de fapt, să conteste poziția adoptată de Tribunal cu privire la o problemă de drept care i-a fost adresată în primă instanță, anume interpretarea dispozițiilor comunitare conform cărora Ombudsmanul poate sfătui reclamantul să se adreseze unei alte autorități și trebuie să caute pe cât posibil o soluție amiabilă.

79 Primul motiv este prin urmare admisibil.

Cu privire la temeinicia motivului

80 Este necesar să se constate că dispozițiile care reglementează exercitarea funcțiilor Ombudsmanului și mai precis articolul 2 alineatul (5) din Decizia 94/262, nu impun Ombudsmanului nicio obligație de a informa reclamantul cu privire la alte căi de atac care îi stau la dispoziție și termenele care trebuie respectate pentru a utiliza căile de atac juridictionale. Cu atât mai mult, acesta nu are obligația de a sfătui reclamantul să urmeze o anumită cale de atac.

81 Deși poate fi în interesul bunei îndepliniri a misiunii care i-a fost conferită prin tratat ca Ombudsmanul să informeze, dacă este cazul, cetățeanul în cauză cu privire la acțiunile pe care trebuie să le introducă pentru a-și servi cât mai bine interesele, articolul 2 alineatul (5) din Decizia 94/262 nu poate fi interpretat drept element constitutiv al unui drept al reclamantului de a se adresa Tribunalului pentru a introduce o acțiune în anulare împotriva deciziei instituției care face obiectul plângerii.

82 În ceea ce privește căutarea unei soluții amiabile în litigiul între persoana care l-a sesizat în legătură cu o plângere și o instituție comunitară, în conformitate cu articolul 3 alineatul (5) din Decizia 94/262, Ombudsmanul are obligația doar de a coopera cu instituția în cauză pentru a căuta o soluție de natură a elimina cazul de administrare defectuoasă și a da satisfacție reclamantului. Acesta dispune, în această privință, de o putere de apreciere foarte largă. În particular, trebuie să aprecieze dacă este posibil să se caute o soluție care să dea satisfacție reclamantului, întrucât sunt situații în care căutarea unei astfel de soluții nu este posibilă, astfel cum reiese din articolul 6 alineatul (3) din normele de punere în aplicare, în acest caz, Ombudsmanul închizând cauza printr-o decizie motivată. În orice caz, nu i se poate reproșa Ombudsmanului că nu a îndeplinit în mod corect misiunea care i-a fost încredințată numai pe motiv că a concluzionat ca nu este posibil să se găsească o soluție care să dea satisfacție reclamantului. Tribunalul nu a comis deci nicio eroare de drept nici în interpretarea dată dispozițiilor comunitare conform cărora Ombudsmanul caută, în măsura posibilului, o soluție amiabilă, nici prin faptul că a declarat, la considerentul 85 din hotărârea sa, că Ombudsmanul poate, fără a își încălca îndatoririle, să concluzioneze în decizia care încheie o investigație specifică că nu este posibil să se identifice o soluție amiabilă care să dea satisfacție reclamantului.

83 Prin urmare, primul motiv al domnului Lamberts trebuie să fie respins ca nefondat.

Cu privire la al doilea motiv

84 În al doilea motiv al său, domnul Lamberts reproșează Tribunalului că a comis două erori de apreciere importante.

85 În primul rând, acesta reproșează Tribunalului că a comis o eroare de apreciere în faptul că a susținut, la considerentul 82 din hotărârea atacată, că „reiese atât din avizul Comisiei cu privire la plângerea reclamantului cât și din scrisoarea din 15 decembrie 1999 din partea membrului Comisiei responsabil de aspectele de personal, că aceasta a refuzat să permită reclamantului să se prezinte a doua oară la proba scrisă sau să caute o altă soluție alternativă”, în condițiile în care domnul Lamberts nu a solicitat niciodată să susțină a doua oară proba orală.

86 În această privință, este necesar să se remarce, pe de o parte, că Tribunalul a amintit, la considerentul 81 din hotărârea atacată, că există situații în care căutarea, de către Ombudsman, a unei soluții amiabile nu este posibilă și a considerat, la considerentul 82, că acest fapt era valabil în speță întrucât Comisia a refuzat să permită domnului Lamberts să se prezinte a doua oară la proba scrisă sau să caute o altă soluție alternativă.

87 Pe de altă parte, argumentul domnului Lamberts care critică considerentul 82 din hotărârea atacată nu are ca scop să demonstreze în ce privință Tribunalul a comis o eroare de drept verificând dacă, în speță, era posibilă o soluție amiabilă.

88 Prin urmare, argumentul avansat de domnul Lamberts în primul rând trebuie respins ca inadmisibil pentru motivele menționate la considerentul 76 din prezenta hotărâre.

89 În al doilea rând, Tribunalul ar fi comis o eroare de apreciere bazându-se pe o motivație clar eronată, atunci când, la considerentul 84 din hotărârea atacată, susține că „doar în cadrul procedurii din fața Tribunalului, reclamantul a indicat exemple de diferite soluții alternative care, conform acestuia, ar fi trebuit și ar fi putut să fie avute în vedere”, deși reiese clar din actele aflate la dosar și, în acest sens, în special din anexa 26 în care reclamantul face referire la noțiunea de „consilier special” că domnul Lamberts a menționat aceste soluții la momentul examinării plângerii sale și înainte ca Ombudsmanul să adopte decizia și că acesta din urmă nu a ținut cont niciodată de acestea.

90 Este necesar să se constate că, în ceea ce privește toate actele aflate la dosar, această critică referitoare la considerentul 84 din hotărârea atacată trebuie considerată drept o critică privind aprecierea probelor reținute de Tribunal, care nu este supusă controlului Curții în cadrul unui recurs, acesta fiind limitat la aspectele de drept, în conformitate cu articolul 225 din Tratatul CE și articolul 58 din Statutul Curții de Justiție.

91 Presupunând că trimiterea la anexa 26 din dosarul prezentat de domnul Lamberts în fața Tribunalului poate fi analizată drept un motiv întemeiat pe distorsionarea sensului acestui document, este necesar să se constate că această anexă este reprezentată de corespondența dintre domnul Lamberts și secretariatul Ombudsmanului și în special de o scrisoare din 12 martie 1999 în care se face referire la noțiunea de „consilier special”. În această scrisoare, domnul Lamberts face aluzie la o practică de integrare fără concurs prealabil, contrară regulilor de acces la funcția publică comunitară prevăzute de Statutul funcționarilor Comunităților europene, care ar fi fost puse în practică în contextul integrării personalului secretariatului Schengen în cadrul secretariatului general al Consiliului Uniunii Europene și cere ca autoritatea de desemnare din cadrul Comisiei să demonstreze flexibilitate în privința sa.

92 Având în vedere actele mai sus menționate, nu reiese că, într-o etapă anterioară celei dedicate procedurii în fața Tribunalului, domnul Lamberts a propus în mod concret soluții care să fie avute în vedere mai degrabă decât o nouă invitație de a se prezenta la proba orală. În plus, pe bună dreptate Tribunalul nu a luat în considerare propunerea de a face dovadă de

flexibilitate în privința domnului Lamberts drept soluție alternativă susceptibilă de a fi avută în vedere.

93 Astfel, fără a distorsiona sensul probelor care i-au fost prezentate, la considerentul 84 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că domnul Lamberts nu a propus soluții alternative într-o etapă anterioară introducerii acțiunii sale, astfel încât Ombudsmanul nu a putut adopta o poziție concretă cu privire la aceste propuneri înaintea introducerii respectivei acțiuni.

94 Având în vedere cele menționate anterior, recursul incident este respins în întregime.

Cu privire la cheltuielile de judecată

95 În conformitate cu articolul 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată, în cazul în care s-a solicitat acest lucru de partea care a câștigat. Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 69 alineatul (3) din același regulament, Curtea poate să hotărască repartizarea cheltuielilor de judecată sau ca părțile să suporte propriile cheltuieli de judecată, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, sau în circumstanțe excepționale. Întrucât părțile au căzut fiecare în pretenții parțial cu privire la motivele sale, este necesar să se hotărască ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată. În plus, în conformitate cu articolul 69 alineatul (4) din Regulamentul de procedură, Parlamentul, care este intervenient în litigiu, își suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (sesiune plenară)

declară și hotărăște:

- 1) Respinge recursul principal și recursul incident.**
- 2) Obligă fiecare parte la plata propriilor cheltuieli de judecată.**

Skouris	Jann	Timmermans
Gulmann	Cunha Rodrigues	Rosas
Puissochet	Schintgen	Macken
Colneric		von Bahr

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 23 martie 2004.

Grefier	Președinte
R. Grass	V. Skouris